

ชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อสร้างทักษะการเรียนรู้ในผู้บกพร่องทางการได้ยิน

The Arts Use to Build Skills for Hearing Impaired

ทักษิณา สุขพัตถี*

Thaksina Sookpatdhee

บทคัดย่อ

ปัญหาหนึ่งในสังคมไทยที่กำลังได้รับการส่งเสริมและแก้ไขในขณะนี้ คือ ด้านความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่กลับมาพร้อมกับความก้าวหน้าของสังคม ซึ่งยุทธศาสตร์งานวิจัยระดับชาติได้มุ่งเน้น การพัฒนาผู้ด้อยโอกาส เช่น การพัฒนาผู้พิการ ซึ่งสามารถช่วยเหลือได้หลายทาง เช่น ด้านสาธารณสุข บริการการแพทย์ การให้ความรู้ทางการงานและอาชีพ พบว่าวิธีการที่เหมาะสมอย่างหนึ่ง คือ นำศิลปะไปช่วยเหลือ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของการรักษาเยียวยาจิตใจ เช่น ศิลปะบำบัด และการจัดการเรียนการสอน จะมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาผู้พิการในทางใดทางหนึ่ง กิจกรรมศิลปะสามารถช่วยเหลือในด้านจิตใจ ก่อให้เกิดสมาธิ ทั้งจรรโลงจิตใจ บำบัดอารมณ์ และส่งเสริมด้านปัญญาความคิดสร้างสรรค์ กรณีที่มีความชำนาญทางศิลปะก็สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนได้ ซึ่งจะต้องจัดได้สอดคล้องกับลักษณะความพิการนั้นๆ เช่น ผู้บกพร่องทางการได้ยิน เน้นการรับรู้ด้วยตา และการสัมผัสจับต้อง ควรใช้เทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์ เพื่อให้เกิดความคิดคล่องแคล่ว เกิดความคิดรวบยอด วิธีการสอนด้วยชุดกิจกรรมศิลปะ มุ่งพัฒนาด้านจิตใจและปัญญาให้เกิดความรู้ ให้เกิดทักษะ นำไปสู่ความจำและความเข้าใจ สำหรับในบทความนี้มุ่งเน้นการอธิบายชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อสร้างทักษะการเรียนรู้ในผู้บกพร่องทางการได้ยินที่ประกอบด้วย พฤติกรรมการเรียนรู้ ลักษณะชุดกิจกรรมศิลปะ และสื่อเทคโนโลยีเพื่อสร้างทักษะการเรียนรู้ในผู้บกพร่องทางการได้ยิน

คำสำคัญ : การสอนด้วยชุดกิจกรรมศิลปะ / ทักษะการเรียนรู้ / ผู้บกพร่องทางการได้ยิน

*อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ABSTRACT

One of problems in Thai society is an issue of disparities which comes along with the progress. The strategies of national researches have focused on disadvantaged people, such as the developments of the disabled that can support in many aspects namely public health, medical services, profession or education. One of such the developments is holding art activities in forms of mental healing and teaching that focus on the development for the disabled. The art activities could help their minds, create concentration, inspiration, emotional healing and encourage creativity. In case of practicing in an expert level, it can be able to make a living by conducting in line with disabilities such as hearing-impaired, focusing on visual perception and using multimedia to support agility in exposure. However, the instruction with a set of art activities for practicing skills will contribute to understanding skills. This research aimed to present a set of art activities and multimedia used for create learning skills in hearing-impaired. The concepts of the study were as follows: Causes and problems of the development of hearing-impaired, The art activities used in hearing-impaired to promote learning skills Learning behaviors and perceptions of hearing-impaired Characteristics of a set of art activities used and Technology Multimedia for education in hearing-impaired.

Keywords : Instruction with a Set of Art Activities / Multimedia / Hearing-impaired

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นการขับเคลื่อนความเจริญก้าวหน้าและการพัฒนาของประเทศ ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้นไม่จำกัดเพียงแต่ในการพัฒนาคนปกติ แต่ยังสามารถพัฒนาผู้พิการได้ด้วยเช่นกัน การส่งเสริมดังกล่าวถูกประกาศในปฏิญญาสากลขององค์การสหประชาชาติ ในหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ประเทศไทยเองก็ได้ให้ความสำคัญ โดยประกาศเป็นพระราชบัญญัติด้านการพัฒนาผู้พิการ สิทธิของผู้พิการในการเข้าถึงข่าวสาร ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร 2550 มีกฎหมายคุ้มครองสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารโทรคมนาคม และระบบบริการสาธารณะ จากการศึกษาพบข้อมูลประชากรผู้พิการมีจำนวน 1,737,469 คน และสถิติผู้พิการที่กำลังเรียนหนังสืออยู่ที่ 53,821 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2555) สังเกตได้ว่าจำนวนผู้ที่กำลังศึกษาอยู่นั้น มีแนวโน้มว่าจะเป็นผู้ที่พึ่งพาตนเองได้ ทั้งนี้การศึกษาไทยที่เอื้อต่อผู้พิการเอง มีระบบการศึกษา เช่น โรงเรียนโสตศึกษาสำหรับผู้พิการ เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการและปรับกระบวนการสอนที่เหมาะสม ตามทักษะการรับรู้และพื้นฐานที่ความแตกต่างกันของแต่ละบุคคล

การพัฒนาผู้พิการนั้นสามารถกระทำได้หลายรูปแบบ เช่น การให้ความช่วยเหลือด้านสาธารณสุขบริการ การแพทย์ การสอนอาชีพ การให้ความรู้และรวมถึง การจัดกิจกรรมส่งเสริมต่างๆ ซึ่งศิลปะเองก็มีบทบาทเกี่ยวข้องอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นอยู่ในรูปของการรักษาเยียวยาจิตใจ และอยู่ในรูปแบบของศิลปะวิชาการก็ตาม เหล่านี้เพื่อพัฒนาผู้พิการ เป็นวิธีการหนึ่งซึ่งช่วยด้านจิตใจ ก่อให้เกิดสมาธิ ทั้งจรรโลงจิตใจสามารถบำบัดอารมณ์ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ด้านร่างกาย อย่างเช่น ศิลปะบำบัด นำกระบวนการทำงานศิลปะมาช่วยฟื้นฟู บำบัดรักษาร่างกายและจิตใจ หากมีความสามารถทางศิลปะอย่างความชำนาญก็สามารถประกอบอาชีพได้ สำหรับการเรียนศิลปะ ยังบรรจุลงในหลักสูตรการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อส่งเสริม

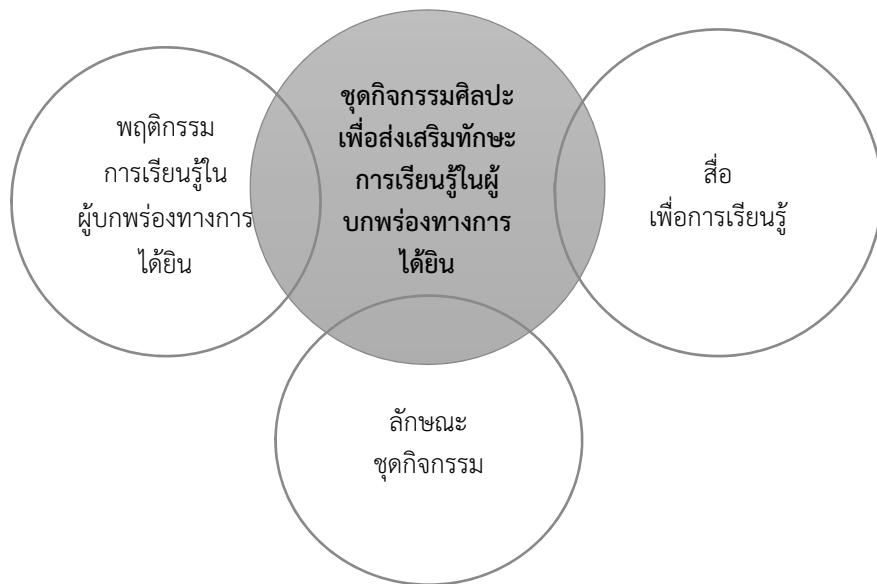
เจตคติ ร่างกายจิตใจ เพราะเป็นศาสตร์ในการพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับสังคม เป็นพื้นฐานความรู้สู่การต่อยอดระดับสูง ในขณะเดียวกันสร้างอาชีพด้านศิลปะได้ เช่น นักออกแบบกราฟิก นักออกแบบมัลติมีเดีย นักออกแบบบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามต้องได้รับการจัดการศึกษาที่เหมาะสม

อนึ่ง โรงเรียนการศึกษาพิเศษมีความหมายตรงกันข้ามกับการจัดการศึกษาแบบทั่วไป หรือการศึกษาระบบปกติเพราะจะต้องมีการออกแบบเป็นพิเศษ เพื่อสนองต่อความต้องการของเด็กแต่ละคน มุ่งสอนผู้ที่มีความต้องการพิเศษ อย่างเช่น โรงเรียนโสตศึกษา เป็นโรงเรียนที่มีการสอนนักเรียนที่บกพร่องทางการได้ยิน คือผู้ที่สูญเสียการได้ยินเสียงตั้งแต่ 26-96 เดซิเบล ด้านการจัดการเรียนการสอนเอง มีข้อสังเกตประเด็นปัญหาคล้ายๆ กันจากงานวิจัยในอดีต เช่น ปัญหาด้านการรับรู้ เนื้อหารายวิชา การใช้ค่านามธรรม วิธีสอน การวางแผนการวัดและประเมินผล ถือเป็นความท้าทายของครูผู้สอนอย่างหนึ่ง ที่จะพัฒนาการสอนต่อไป สอดคล้องกับ ศรียา นิยมธรรม (2551) กล่าวว่าอุปสรรคในการสอน คือการรับรู้ ส่งผลต่อการเรียนรู้ จะช้ากว่าเด็กปกติ นำสังเกตเรื่องการวาดของเด็กหูตึง ไม่แตกต่างจากเด็กปกติ แต่พัฒนาการช้ากว่าเพราะขาดความคิดจินตนาการ และความคิดเชิงนามธรรม สิ่งที่เป็นรูปธรรม หรือสิ่งที่เขาประทับใจ แท้จริงแล้วพวกเขาทำได้ดีและเก็บรายละเอียดได้มาก ยังมีความสามารถพิเศษทางศิลปะอีกด้วย

ฉะนั้นหลักการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งที่มีความหมาย เพื่อต่อยอดความรู้ ความจำ ความเข้าใจ ทักษะความชำนาญ ควรคำนึงถึงความเหมาะสมด้านพฤติกรรมมารับรู้ องค์ประกอบในชุดกิจกรรมศิลปะ ตามความถนัด และพิจารณาสื่อที่ช่วยอำนวยความสะดวกของผู้บกพร่องทางการได้ยิน เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้ดีขึ้นได้ เพื่อนำไปสู่หนทางในการพึ่งพาตนเองได้ สำหรับชุดกิจกรรมศิลปะนั้นสามารถนำไปใช้นอกห้องเรียนได้และในห้องเรียนได้และก็ได้จำกัดเพียงรายวิชาทางศิลปะเท่านั้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในผู้บกพร่องทางการได้ยิน

ศิลปะเป็นศาสตร์หนึ่งในการพัฒนามนุษย์ ไม่อาจมองเพียงปลายทางคือ ตัวผลงาน แต่ยังมีกระบวนการ คือเทคนิคการสร้างสรรค์ วิธีการต่างๆ อันเป็นตัวกลางในการพัฒนามนุษย์ได้ อาจกล่าวได้ว่าศิลปะถือเป็นตัวกลางในการพัฒนามนุษย์ได้ด้วยรูปแบบของการนำวิธีการ ซึ่งสามารถพัฒนามนุษย์ได้ทั้งร่างกายและจิตใจ เมื่อนำวิธีการของศิลปะมาพัฒนาผู้พิการ เป้าหมายของการพัฒนานี้จะไม่ใช่ว่าขึ้นงาน แต่อยู่ที่จิตใจและสติปัญญาซึ่งองค์ประกอบของการนำศิลปะมาใช้นั้นจะจัดอยู่ในรูปแบบชุดกิจกรรมศิลปะ ต้องพิจารณาลักษณะตามความพิการนั้น ผู้เขียนยกตัวอย่างชุดกิจกรรมในผู้บกพร่องทางการได้ยินเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ โดยมีแนวคิดที่ต้องพิจารณาประกอบด้วยหลักการต่างๆ ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงส่วนประกอบของแนวคิดในชุดกิจกรรมศิลปะในผู้บกพร่องทางการได้ยินเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้

จากภาพแสดงแนวคิดในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยบูรณาชุดกิจกรรมศิลปะประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) พฤติกรรมการเรียนรู้ในผู้บกพร่องทางการได้ยิน มีข้อสังเกตด้านข้อจำกัด อันหมายถึง ข้อควรหลีกเลี่ยงที่ส่งผลต่อความสามารถหรือลักษณะปัญหาที่พบในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนที่บกพร่องทางการได้ยิน และขีดจำกัด ข้อนี้เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถและทำได้เป็นจุดเด่น 2) ลักษณะชุดกิจกรรมที่เหมาะสม อาจเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตรหรือในหลักสูตรก็ได้ แต่ต้องมีการปรับองค์ประกอบภายในกิจกรรมศิลปะ 4 ด้าน ได้แก่ การปรับพื้นที่ทางกายภาพ การปรับสื่อและอุปกรณ์ศิลปะ การปรับลำดับการให้คำสั่ง การปรับเทคโนโลยี เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้พิการ 3) สื่อเพื่อการเรียนรู้ในผู้บกพร่องทางการได้ยิน มีความเหมาะสมต่อการสื่อสารในลักษณะสื่อมัลติมีเดีย นำคุณสมบัติการสื่อสารโดยการมอง และสัมผัสเป็นหลักของการรับรู้ มีรายละเอียดในแต่ละข้อดังต่อไปนี้

พฤติกรรมการเรียนรู้ในผู้บกพร่องทางการได้ยิน

พฤติกรรมของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้ได้จัดการสอนได้เหมาะสมตามแต่ละบุคคล โดยลักษณะผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้น หมายถึง ผู้ที่สูญเสียสมรรถภาพทางการได้ยินเนื่องจากอวัยวะการได้ยิน เช่น ประสาทหูเสื่อมหรือพิการ ทำให้ไม่ได้ยินเสียงต่างๆ หรือได้ยินไม่ชัดและสูญเสียการได้ยินระหว่าง 26-90 เดซิเบล ทำให้มีผลกระทบต่อการศึกษาศึกษาของบุคคลนั้นๆ เช่น หูตึงเล็กน้อย เริ่มได้ยินเสียงที่ระดับ 26-40 เดซิเบล และหูตึงรุนแรง เริ่มได้ยินเสียงที่ระดับ 71-90 เดซิเบล การที่คนสูญเสียประสาทสัมผัส จะต้องปรับตัวในรูปแบบต่างๆ แต่พื้นฐานความต้องการก็เหมือนกัน (ศรียา นิยมธรรม, 2551)

คนหูหนวกก็เหมือนคนหูตึงต่างกันแต่เขาต้องใช้ประสาทสัมผัสอื่นเข้าช่วยประสาทที่บกพร่องไปประกอบไปด้วย ประสาทสัมผัสทั้งห้า (ตา) และไกล (หู) นี้ จะทำหน้าที่ประสานกันและช่วยในการรับรู้ เขาจะใช้ประสาทตาที่ยังเหลืออยู่ก็ต้องทำหน้าที่นำทั้งสองอย่าง เพื่อสนองความต้องการทั้งการเป็นประสาทนำและ

ประสาทรอบทบาทของประสาทสัมผัสใกล้ ก็จะเปลี่ยนแปลงไป คือ จะต้องตื่นตัวและทำหน้าที่มากขึ้น เพื่อช่วยให้คนได้เรียนรู้และปรับตัวได้ดีขึ้นจะเห็นได้ว่าแม้ในคนหูตึงที่สูญเสียการได้ยินไม่มากนัก ก็ยังต้องใช้สายตาเป็นหลักในการติดต่อและสำรวจสิ่งต่างๆ นอกจากนี้ยังพบว่าฐานการรับรู้ด้วยภาพสามารถพัฒนาจากการฝึกฝนได้จากพัฒนาการทางตาที่ขึ้นอยู่กับอายุ วุฒิภาวะ สิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน หัวใจสำคัญของการเรียนรู้ในกลุ่มนี้เขาจะเรียนรู้จากระบบประสาทการได้ยินที่เหลืออยู่หรือ ลักษณะการฟังด้วยตา จะทำหน้าที่เป็นประสาทหลักและรอง เชื่อมโยงประสบการณ์ ภูมิหลัง ความสัมพันธ์ การคาดคะเนภาพ เพื่อรับสารและแปลความ ทั้งนี้พบข้อจำกัดหรือลักษณะปัญหาดังต่อไปนี้

ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนที่บกพร่องทางการได้ยินมีข้อจำกัดดังนี้

- 1) สมองง่าย ซ้ำลิ้ม
- 2) ขาดแรงจูงใจในการทำงาน
- 3) ขาดความมั่นใจ
- 4) มีข้อจำกัดด้านคำศัพท์ ทางทักษะการสื่อสารภาษา ข้อจำกัดทางคำศัพท์แบบนามธรรม

ตัวเลข และคำที่ซับซ้อน

5) ข้อจำกัดพัฒนาการทางตาขึ้นอยู่กับอายุ วุฒิภาวะ สิ่งแวดล้อม ในชีวิตประจำวัน และประสาทหูที่ยังเหลืออยู่

ขีดจำกัดเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถที่ทำได้ดีหรือจุดเด่น มีดังนี้

- 1) มีความสามารถทางงานศิลปะ เช่น การวาด การปั้น การระบายสี
- 2) สามารถเก็บรายละเอียดจากการมองได้ดี มักมองแบบองค์รวม
- 3) มีสมาธิ จดจ่อในสิ่งที่ตนสนใจได้ดี
- 4) มีความสามารถด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์

อาจกล่าวได้ว่า เมื่อต้องการออกแบบชุดกิจกรรมจึงควรคำนึงถึงปัญหาข้อจำกัด ขีดจำกัด การสำรวจในขั้นนี้เพื่อบอกสิ่งที่ควรแก้ไข แต่ในขณะเดียวกันลักษณะเด่นควรมองว่าจะพัฒนาอย่างไรให้เด่นยิ่งขึ้น

ลักษณะชุดกิจกรรมศิลปะในผู้บกพร่องทางการได้ยิน

ลักษณะชุดกิจกรรมศิลปะในผู้บกพร่องทางการได้ยิน อาจอยู่แบบการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรหรือในหลักสูตรก็ได้ ปัจจุบันหลักสูตรการเรียนรู้รายวิชาศิลปะ สามารถช่วยเหลือผู้พิการทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ ในแง่ความรู้สู่อาชีพและในแง่ของการรักษาเยียวยาจิตใจ สร้างความผ่อนคลายทางใจและกาย เช่น กิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาผู้พิการ (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2544) กล่าวว่า นอกเหนือจากศาสตร์ต่างๆ การใช้กิจกรรมศิลปะมาช่วยนับเป็นเครื่องมือสำคัญชิ้นหนึ่งในการพัฒนาศักยภาพของคนพิการ เพราะ 1) ศิลปะไม่เป็นอันตรายต่อชีวิต ศิลปะไม่มีคำว่าถูกหรือผิด 2) ศิลปะจะก่อให้เกิดความสุนทรีย์ทางอารมณ์ ช่วยทำให้จิตใจเบิกบานแจ่มใส แม้แต่ในผู้ป่วย ศิลปะสามารถช่วยบำบัดให้ผู้ป่วยลดความเครียด หรือความกังวลลงได้เพราะสร้างความละเมียดละไม การทำงานศิลปะจะช่วยลดความก้าวร้าว ภายในจิตใจและปรับพฤติกรรมช่วยให้ดำรงชีวิตอยู่ด้วยความรอบคอบและเข้าใจในชีวิตมากขึ้น 3) ศิลปะไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ 4) ศิลปะเป็นเรื่องจินตนาการ 5) ศิลปะช่วยเสริมสร้างและกระตุ้นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และพัฒนาการทำงานของสมองซีกขวา และข้อคำนึงในการใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือเพื่อพัฒนามีดังนี้

1) พิจารณาความเหมาะสมโดยทั่วไปของความพิการแต่ละประเภท ว่าเหมาะกับศิลปะประเภทใด เช่น คนตาบอดไม่สามารถมองเห็นสิ่งต่างๆได้ แต่ประสาทสัมผัสยังดีอยู่ และอาจดีกว่าบุคคลทั่วไปอาจเหมาะกับงาน ศิลปะประเภทงานที่ต้องใช้การสัมผัส อาทิ งานปั้น งานประดิษฐ์ เป็นต้น

2) การเรียนร่วมควรคำนึงถึงบริบทของสภาพแวดล้อมในสังคมปกติ อาทิเช่น เพื่อนร่วมชั้น ครู อาจารย์ หลักสูตร สถานที่ที่สามารถใช้สอยร่วมกันได้

3) ควรทำเป็นงานวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการสอน เกิดโมเดลการสอน หรือนวัตกรรมการสอน เช่น รูปแบบกิจกรรมศิลปะเพื่อผู้พิการในค่าย Art for all ใช้หลักการเรียนร่วม 5 คนร่วมกันเป็นหนึ่ง ซึ่งทำกิจกรรม ศิลปะร่วมกัน คือ คนตาบอด หูหนวก คนพิการแขน ขา คนพิการปัญญา และคนปกติมาร่วมเรียน ร่วมใช้ชีวิต ด้วยกันเพื่อให้แต่ละคนช่วยเป็นตา เป็นหู เป็นแขน-ขา เป็นปัญญา ทดแทนกันและกันได้ และรวมพลังกัน ขับเคลื่อนเพื่อบรรลุผลสำเร็จในกิจกรรม

และยังพบว่าในสถาบันการศึกษาสามารถใช้หลักการของศิลปะเข้ามาช่วยเหลือ และปรับให้เข้ากับ หลักสูตรของการจัดการศึกษาพิเศษ ตัวอย่างในรายวิชาศิลปศึกษา เด็กพิการมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้พวกเขาได้รับ ประสบการณ์ทางศิลปะและสร้างสรรค์ ผลงานศิลปะด้วยตนเอง (เลิศศิริ บวรกิตติ, 2557) ทั่วไปการปรับใช้ ศิลปะมี 4 ประเภท

1) การปรับพื้นที่ทางกายภาพ มีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมของเด็กช่วยให้เด็กมีสมาธิและจดจ่ออยู่กับการทำงาน ควรจัดที่นั่งรอบโต๊ะกลมหรือครึ่งวงกลม จะเห็นการใช้ภาษามือ ริมฝีปาก เมื่อเด็กเข้าใจโจทย์ และมีความเข้าใจเรื่องศิลปะ ควรให้อิสระในการทำงานและแนะนำให้ผลงานที่ทำเป็นความลับ เพื่อไม่ให้เกิดการ ลอกเลียนแบบ

2) การปรับสื่อและอุปกรณ์ศิลปะ การปรับสื่อและอุปกรณ์ศิลปะนี้จะไม่มีลักษณะตายตัวหรือเจาะจง เป็นการปฏิบัติสำคัญและท้าทายต่อเด็ก เป็นส่วนสำคัญของการทำงานเช่นกัน ผู้สอนจะลองผิดลองถูก ในการ ออกแบบสื่อและปรับอุปกรณ์ศิลปะ ให้เหมาะกับเด็กแต่ละคนในแต่ละสถานการณ์ นอกจากนี้ควรเพิ่มเสริม ทักษะการเรียนรู้คำศัพท์และการสื่อสาร ซึ่งผลของการใช้อุปกรณ์ศิลปะที่เหมาะสม จะสร้างความภาคภูมิใจ ปีติ สุขเมื่อสร้างสรรค์ผลงานเป็นที่ยอมรับ ทำให้เกิดความอึดใจและเกิดกำลังใจในการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ ออกมาอยู่เสมอ ด้านความคิด ชุดกิจกรรมศิลปะช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ลดความก้าวร้าว ยอมรับสภาพ ทั่วไป ยอมรับในตนเองจึงเป็นประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมเมื่อนำมาบูรณาการในรายวิชา

3) การปรับลำดับการให้คำสั่ง มักจะใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน เนื้อหาวิชาเชื่อมโยง ความรู้ ร่วมกับประสบการณ์ทางศิลปะของเด็ก ใช้ศิลปะเป็นศูนย์กลาง ด้วยวิธีการปรับระดับโจทย์ ปรับตัว ประเมิน เป็นต้น

4) การปรับเทคโนโลยี เน้นการใช้ด้านคอมพิวเตอร์ เพราะสร้างแรงจูงใจที่ดี เมื่อคอมพิวเตอร์มา ใช้สามารถย้อนกลับได้ทันที และเป็นแรงเสริมที่ดีจากโปรแกรมซอฟต์แวร์ มักเสนอข้อมูลความรู้และมาพร้อมกับ รูปแบบการเล่นเกมส์ สัมผัส ถึงความเป็นอิสระ โดยอาศัยภาพที่มองเห็นและการสัมผัส จำต้อง ดังนั้นการปรับ เทคโนโลยีจึงมีความหมายสามารถอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ได้ดีจึงมีความจำเป็นต่อผู้มีความบกพร่อง ทางการได้ยินเช่นกัน

ภาพที่ 2 แสดงลักษณะการปรับใช้ชุดกิจกรรมศิลปะในผู้บกพร่องทางการได้ยิน

นอกจากนี้พบว่า เทคนิคการสอน เด็กผู้มีความต้องการพิเศษ ควรใช้การสอนโดยการกระทำ Learning by doing ซึ่งเป็นการสอนคล้องกับศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้เกิดทักษะในด้านต่างๆ ด้วยแนวคิดการเรียนรู้จากการกระทำ ที่มีความน่าสนใจว่าทฤษฎีการเรียนรู้สมัยใหม่ (วิจารณ์ พานิชย์, 2558) How Learning Works ของ Herbert A. Simon ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับรางวัลโนเบล สาขาเศรษฐศาสตร์ นอกจากท่านเป็นนักเศรษฐศาสตร์ท่านยังเป็นนักจิตวิทยาการเรียนรู้ด้วย กล่าวไว้ว่า “การเรียนรู้เป็นผลของการกระทำและการลงมือทำและคิดของผู้ที่เรียนเท่านั้นครูช่วยได้ แต่เพียงเพื่อช่วยให้เขาทำ ได้คิดเพื่อที่จะเรียน เพราะฉะนั้นการสอนให้รู้จริง ผู้เรียนต้องลงมือทำเองและคิด โดยการเรียนรู้เกิดจากภายใน Learning Pyramid แสดงให้เห็นว่าการเรียนรูปแบบ Passive คือ ฟัง Lecture หรือสอนแบบพูด อัตราการเรียนรู้ (Retention Rate) ก็คือ 5% ในทางตรงกันข้าม การสอนคนอื่นหรือได้ลงมือทำ เอาความรู้มาใช้หรือลงมือทำที่อัตราการเรียนรู้คือ 90% ซึ่งก็เป็นเทคนิคการสอนสร้างความรู้ที่เกิดผลที่ดีต่อการพัฒนาทักษะในผู้บกพร่องทางการได้ยิน

อาจกล่าวได้ว่าวิธีการนำชุดกิจกรรมศิลปะมาใช้ ผู้สอนต้องทราบพฤติกรรมของผู้เรียน และปรับลักษณะของกิจกรรมศิลปะทั้ง 4 ด้านดังที่กล่าวข้างต้น ร่วมกับการใช้สื่อเทคโนโลยี ซึ่งการสื่อสารการสอนจะทำให้ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเทคนิคการสอน Learning by doing เรียนรู้จากการลงมือทำและคิด จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง เมื่อจัดการเรียนการสอนที่ถูกต้อง เด็กผู้มีความต้องการพิเศษมีทักษะที่ดีได้ไม่แตกต่างจากเด็กปกติ

นอกจากลักษณะของชุดศิลปะแล้ว มีตัวแปรอีกอย่างหนึ่งที่ต้องพิจารณาคือ ด้านความต่างของวัย จำแนกตามทักษะทางศิลปะ โดยสามารถแบ่งการเรียนรู้ตามทักษะที่จำเป็น ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงเกณฑ์การกำหนดรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการทางศิลปะเด็กวัยประถมศึกษา และมัธยมศึกษา (เลิศ อานันท์นะ, 2559)

การแบ่งสัดส่วน	ระดับประถมศึกษา อายุประมาณ 7-12 ปี			ระดับมัธยมศึกษา อายุประมาณ 13-18 ปี	
ลักษณะเนื้อหา และกิจกรรม	ป. 1-2 อายุ 7-8 ปี	ป. 3-4 อายุ 9-10 ปี	ป. 5-6 อายุ 11-12 ปี	ม. 1-3 อายุ 13-15 ปี	ม. 4-6 อายุ 16-18 ปี
	การแสดงออกจากโลกภายนอกของเด็ก การส่งเสริมการเรียนรู้ ในลักษณะเล่นปนเรียน ความสนใจและความคิดจินตนาการ จากประสบการณ์ของเด็กศูนย์กลางในการแสดงออก การแสดงออกจากโลก ภายนอกของเด็กส่งเสริมการปฏิบัติงาน เป็นรายบุคคลเป็นกลุ่มคณะโดยคำนึงถึงเหตุผล ความสามารถทางศิลปะ การเรียนรู้กับระบบประสาทสัมผัส ทางตา การวิพากษ์วิจารณ์ การรู้คุณค่าและการนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน				

จากตารางที่ 1 เป็นเกณฑ์ของเด็กปกติ ซึ่งพวกเขาก็ยังจำเป็นต้องปรับรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นจากง่ายไปยาก เช่นเดียวกับเด็กผู้บกพร่องทางการได้ยิน ในเด็กทั้งสองกลุ่มมีความสามารถไม่แตกต่างกันแต่เด็กที่บกพร่องทางการได้ยินจะช้ากว่า และขาดจินตนาการ ดังนั้นเนื้อหาและการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมจะช่วยเพิ่มความน่าสนใจ ลักษณะของกิจกรรมควรพิจารณาตามพัฒนาการตามวัยที่ควรจะเป็น

ตัวอย่างชุดกิจกรรมศิลปะแบบนอกหลักสูตร (ศิลปะเพื่อพัฒนามนุษย์ค่าย Art for all)

เป็นชุดกิจกรรมศิลปะที่เน้นอิสระ จรรโลงจิตใจช่วยให้ผ่อนคลาย ไม่เน้นความสวยงาม ด้วยการนำแนวคิดในการพัฒนามนุษย์โดย 5 คน ผสานรวมกันเป็นหนึ่ง คือ คนหูหนวก ตาบอด พิการแขน ขา ปัญญาอ่อน และคนปกติ มาทำกิจกรรมร่วมกัน ชดเชยกันละกัน โดยมีกระบวนการทางศิลปะเป็นสื่อกลาง (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2542)

รูปแบบกิจกรรมชุดกิจกรรมร้อยลูกปัดปิดตา เป็นกิจกรรมที่เน้นถึงการจรรโลงจิตใจผ่อนคลาย ไม่เน้นความงามหรือสุนทรียศาสตร์ กิจกรรมร้อยลูกปัดปิดตาเป็นการนำเสนอการสร้างสรรค์ผลงานจากแรงบันดาลใจในการเมตตาและเห็นอกเห็นใจ ความเข้าใจภูมิหลังของผู้มีความบกพร่องทางดวงตา นอกจากกิจกรรมนี้ยังสะท้อนความสามารถการผลิตผลงานเพื่อสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง ถ่ายทอดออกมาเป็นชิ้นงานได้ด้วย

จุดมุ่งหมาย

- 1) เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมฝึกการใช้กล้ามเนื้อ ยึด จับ หยิบ สร้างชิ้นงานได้
- 2) เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดความตระหนักรู้และเข้าใจภาวะบกพร่องทางดวงตา เกิดจิตสำนึกและเข้าใจภูมิหลังของผู้พิการทางดวงตา
- 3) เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถปฏิบัติงานเป็นกลุ่มและพัฒนาทักษะภาวะผู้นำ มีความมั่นใจตนเอง

วิธีการ

- 1) ให้ผู้ร่วมหยิบจับสัมผัสเส้นเอ็น วัดขนาดเส้นเอ็นเอง
- 2) จากนั้นสัมผัสให้คุ้นเคยและติดตัวล๊อคเส้นเอ็นกับลูกปัด
- 3) เริ่มร้อยลูกปัดหลากสี ขนาดต่างๆให้หมดเส้นเอ็น โดยใช้ระยะเวลา 90 นาที

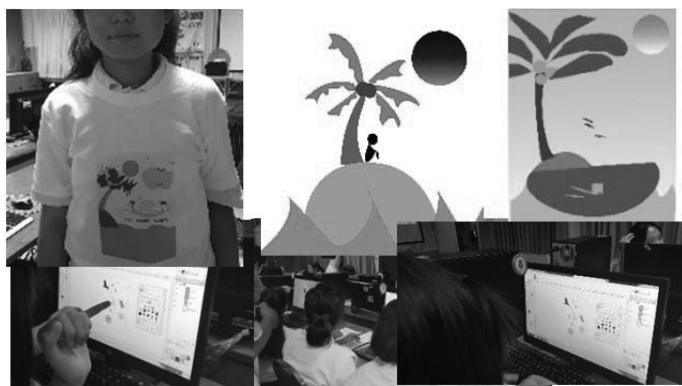

ภาพที่ 3 แสดงค่าย Art for all ศิลปะเพื่อมวลมนุษย

การประเมิน	จากการสังเกต สัมภาษณ์
ผลที่ได้ทางจิตใจ	เกิดความตระหนักรู้คุณค่าของตนเอง เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น มั่นใจ และความคิดสร้างสรรค์
ผลทางกาย	ส่งเสริมด้านการรับรู้ การสัมผัส การเคลื่อนไหว กล้ามเนื้อได้รับ ประสบการณ์และทักษะอาชีพ เห็นอกเห็นใจผู้ที่มีความบกพร่องทาง ดวงตา

จากตัวอย่างที่ยกชุดกิจกรรมปิดท้ายรายลูกปัดมานั้นเป็น รูปแบบชุดกิจกรรมศิลปะที่เน้น ประสบการณ์
ความรู้สึกรังสรรค์ใจ เป็นการใช้ชุดกิจกรรมนอกหลักสูตร

ตัวอย่างชุดกิจกรรมศิลปะในรายวิชาคอมพิวเตอร์กราฟิก

ภาพที่ 4 แสดงบรรยากาศกระบวนการสอนคอมพิวเตอร์ในผู้บกพร่องทางการได้ยินระดับชั้นมัธยมศึกษา

รูปแบบชุดกิจกรรมศิลปะการออกแบบลายเสื้อ “บางแสนของฉันในอนาคต” (My Bangsan in the Future)

จุดประสงค์การเรียนรู้	พัฒนาทักษะของผู้เรียนสามารถสร้างชิ้นงานกราฟิกกับชีวิตประจำวันได้
วิธีการสอน	ฝึกปฏิบัติโดยเรียนรู้จากการลงมือการกระทำ การทำงานทีม การระดม ความคิด ฝึกด้านการใช้ภาษา การสื่อสาร
สื่อการสอน	สื่อการนำเสนอประกอบล่้ามมือ เพื่ออธิบายโจทย์และขั้นตอน
โจทย์	ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียน จับคู่กัน 2 คน ซึ่งผู้สอนเป็นผู้เลือกให้ และทำ การออกแบบลายเสื้อ และทำการออกแบบเสื้อลงในกระดาษ ในหัวข้อ “บางแสนของฉันในอนาคต” (My Bangsan in the Future) ฝึกคิด จินตนาการสร้างสรรค์ผลงานเล่าเรื่องราวผ่านภาพ จากความใฝ่ฝันใน ชุมชนบางแสนของเราในอนาคตอยากให้เป็นอย่างไร โดยให้อยู่ใน รูปแบบร่าง 1 แบบด้วยดินสอ ในเวลา 15 นาที โดยเขียนชื่อทีม จากนั้น ให้ลงมือปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์ โดยใช้ระยะเวลา 90 นาที
การประเมิน	จากการสังเกต สัมภาษณ์ ชิ้นงาน
ผลที่ได้ทางจิตใจ	ได้รับประสบการณ์ เกิดทักษะด้านการออกแบบที่ถูกต้อง ความคิดสร้างสรรค์ รู้คุณค่าของตนเอง มั่นใจ และเกิดแนวคิด ในการประกอบอาชีพ

ผลทางกาย

ส่งเสริมด้านการรับรู้ จากการสัมผัส การเคลื่อนไหว กล้ามเนื้อและ
ทักษะอาชีพ

จากตัวอย่างสอนคอมพิวเตอร์ในผู้บกพร่องทางการได้ยินเห็นได้ว่า มีการนำชุดกิจกรรมศิลปะ โดยปรับ
4 ด้านดังนี้

- 1) ปรับพื้นที่ทางกายภาพ โดยจัดโต๊ะคอมพิวเตอร์ แบบหันหน้าเข้าหาผู้สอน กระดานหรือบอร์ด
อธิบาย จะอยู่ด้านหน้า เพื่อให้เห็นท่าทางภาษามือ และเห็นริมฝีปากผู้สอนได้ชัดเจนสำหรับการอ่านริมฝีปาก
- 2) การปรับสื่อและอุปกรณ์ ใช้วิธีการทางศิลปะมาเป็นส่วนหนึ่งใช้ในการพัฒนาชิ้นงานกราฟิก เช่น
การผลิตผลงานจากคอมพิวเตอร์ นำกิจกรรมด้านการวาด ตัด แปะ มาผสมผสานกับการออกแบบในโปรแกรม
คอมพิวเตอร์ เช่น งานออกแบบบรรจุภัณฑ์ งานออกแบบการ์ดอวยพร เป็นต้น
- 3) การปรับระดับคำสั่ง เป็นการปรับเนื้อหาและวิธีการสอน ปรับความยากง่ายของเนื้อหา ควรเลือก
เนื้อหาตามประสบการณ์ของผู้เรียนที่เรียนรู้จากง่ายไปยาก และเนื้อหานั้นอยู่ในความสนใจของผู้เรียน เช่น
ออกแบบลายเสื้อ ออกแบบสติ๊กเกอร์ไลน์ เพราะผู้เรียนมีความสนใจและถนัด ในการวาดภาพมากกว่าการพิมพ์
ดังนั้นในการปรับเนื้อหาเริ่มจากความสอดคล้องความถนัดและประสบการณ์ก่อน โดยให้ผู้เรียนรู้จักเครื่องมือ
การวาด และค่อยปรับเป็นเครื่องมือศิลปะที่ซับซ้อนขึ้นหรือยากขึ้น มีการทำซ้ำๆ ทบทวนบ่อยๆ เพื่อสร้าง
ความจำระยะยาว สามารถเสริมแรงเพื่อให้ได้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ และเทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
หรือ ลักษณะคนเก่งช่วยคนอ่อน และปรับวิธีการประเมิน โดยนำการสังเกตมาใช้พิจารณา ควรมีแบบสังเกตเพื่อ
ดูว่าพฤติกรรมการทำงานเป็นอย่างไร ตั้งแต่เริ่มเรียน ขณะเรียน และหลังเรียน เพื่อให้เห็นพัฒนาการและ
เป็นข้อมูลในการพัฒนากิจกรรมต่อไป
- 4) การปรับเทคโนโลยี การปรับนี้เพื่อช่วยเหลือด้านสื่อสารการศึกษา หน้าทีของคอมพิวเตอร์ถูกใช้
เป็นอุปกรณ์เพื่อฝึกหัด สามารถช่วยพัฒนาระบบการประสานงานระหว่างการใช้สายตากับการสัมผัสด้วยมือ
จับต้อง ซึ่งในรายวิชานี้คอมพิวเตอร์นี้ เป็นความถนัดและอยู่ในความสนใจของเรียนรู้อาชีพที่มองเห็นใน
คอมพิวเตอร์ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับเด็กที่มีความพิการทางการได้ยิน สามารถโต้ตอบ ทบทวน ใช้สื่อการสอน
ในเครื่องเพื่ออธิบาย

กล่าวได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะมีฐานคิดจากจากทฤษฎีอัตถิภาวนิยม
เป็นการจัดการเรียนการสอนตามปัจเจกของแต่ละบุคคล ซึ่งลักษณะพิเศษของผู้บกพร่องทางการได้ยิน จะใช้การ
ฟังด้วยตาและการสัมผัสจับต้อง การดมกลิ่น เมื่อนำชุดกิจกรรมศิลปะ คำนี้ถึงข้อจำกัดและขีดจำกัดของแต่ละ
บุคคล มีการปรับพื้นที่ทางกายภาพ สื่อและอุปกรณ์ ระดับคำสั่ง เทคโนโลยี ให้สอดคล้องกับผู้เรียนเพื่อเพิ่ม
ระดับการรับรู้ การจำระยะยาว ช่วยสร้างแรงจูงใจ และความมั่นใจให้แก่ผู้เรียน และสร้างทักษะความรู้ที่ผู้เรียน
พึงพาตนเองในอนาคตได้

ลักษณะสื่อมัลติมีเดียเพื่อการศึกษาในผู้บกพร่องทางการได้ยิน

สำหรับในชุดกิจกรรมศิลปะนอกจากวิธีการ ดังกล่าวมาข้างต้นต้องอาศัยการสื่อสาร ให้เกิดความรู้
ความเข้าใจ ตรงกัน ชัดขึ้นเร็วขึ้น แต่ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับภาษา และประสบการณ์รับรู้ของบุคคลนั้นๆ ด้วย ซึ่งจาก
คำกล่าว (อานวย เดชชัยศรี, 2544) กล่าวว่า การสร้างสื่อควรคำนึงถึงความต่างระหว่างบุคคล เช่น คำนี้ถึง เพศ
อายุ บุคลิกภาพ สติปัญญา ให้เหมาะสมกับลักษณะของกลุ่มเป้าหมายเป็นตัวกำหนดการรูปแบบของสื่อทั้งด้าน
การออกแบบและกลไกในการนำเสนอ ในการออกแบบสื่อสารสนเทศ เนื้อหาต้องมีความถูกต้อง ตรงตาม
จุดประสงค์ การปฏิสัมพันธ์ การโต้ตอบได้ดีก็จะสามารถเรียนรู้และเข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน คำนี้ถึงหลักการด้านสี
และจิตวิทยา รวมถึงพฤติกรรมของมนุษย์ และผลป้อนกลับทันที เป็นสิ่งที่ช่วยบอกทิศทางของพฤติกรรมจากการ

กระตุ้นด้วยการปฏิสัมพันธ์ สามารถแยกการส่งข่าวสารได้ 3 ประเภท อันเป็นองค์ประกอบของการพัฒนาสื่อที่ดี สามารถแบ่งประเภทของสื่อแต่ละประเภทให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสื่อที่สำคัญสำหรับผู้บกพร่องทางได้ยิน มีอยู่หลักๆ 3 ประเภท (อรอุมา นาสีเทา และคณะ, 2558)

1) สื่อที่รับรู้จากการมองเห็น ซึ่งภาษามือ คือ เครื่องมือในการสื่อสารของผู้บกพร่องทางการได้ยิน เพื่อสื่อความหมาย และถ่ายทอดอารมณ์ มีการแสดงสีหน้าและกิริยา ท่าทาง ประกอบเพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจ ซึ่งส่วนประกอบของภาษามือประกอบด้วย การทำท่ามือ เช่น กาง แขน กำ กีบนิ้ว เป็นการท่ามือในท่าทางต่างๆ ระดับมือ จะให้ความหมายที่ต่างกัน ถึงแม้จะให้ความหมายที่ต่างกัน เช่น ชี้เข้าอก หมายถึง การเคลื่อนไหวของมือและการแสดงสีหน้า คือ การถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก

สำหรับภาษามือที่ใช้ในไทยมี 2 แบบ คือภาษามือไทยและท่ามือตามภาษาไทยที่ใช้กันมาก คือ ภาษาไทยเป็นภาษาแรกและเป็นภาษาประจำชาติของคนหูหนวกไทย มีที่มาจากโครงสร้างภาษาและไวยากรณ์เป็นของตนเอง แตกต่างจากภาษาไทย ส่วนท่าตามภาษามือเป็นท่าตามคำศัพท์ภาษาไทย และมักพบปัญหาอย่างมากในการใช้ท่ามือตามภาษาไทย

2) สื่อที่มีล่ามมือหรือเสียงและภาพ คนหูหนวกสามารถมองและเข้าใจได้ดี

3) สื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ สร้างแรงจูงใจด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ตอบสนองโต้ทันทีสำหรับผู้บกพร่องทางการได้ยิน และยังสามารถทบทวนบทเรียนได้ด้วยตนเอง

สามารถสรุปได้ว่า สื่อมัลติมีเดียสำหรับผู้บกพร่องทางการได้ยิน ต้องมีรูปแบบที่เป็นภาษามือ ถือเป็นวัฒนธรรมของคนหูหนวก และการใช้ภาพ ผสมผสานอวัจนภาษา (ล่ามภาษามือ) ในทฤษฎี Dual code theory ทฤษฎีรหัสคู่ James M. Clark. & Allan Paivio (1991) เพื่อการถ่ายทอดข่าวสารและความเข้าใจ มีองค์ประกอบของภาพและล่ามมือแทน (อวัจนภาษา) เป็นส่วนสำคัญ ไม่อาจขาดส่วนใดส่วนหนึ่งได้ ภาพเพื่อการมองเห็น ล่ามแทนเสียง อาจจะเสริมด้วยมีคำหรือประโยคสั้นๆ หรือสัญลักษณ์เพื่อสื่อสาร และนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ไปสนับสนุน อาจอยู่ในรูปสื่อแบบออนไลน์หรือออฟไลน์ก็ได้ มีผลต่อความเข้าใจ ชัดเจนและถ่ายทอด มีลักษณะออกแบบที่ดีดังต่อไปนี้

ตัวอย่างการจัดวางองค์ประกอบหน้าจอในสื่อมัลติมีเดียเพื่อการศึกษาสำหรับผู้บกพร่องทางการได้ยิน

การออกแบบหน้าจอก็มีความพิเศษ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ ด้านการจัดวางภาพล่ามภาษามือ ควรอยู่ประมาณ 50 % ของขนาดจอภาพ และต้องมีภาพประกอบเพื่ออธิบายเนื้อหา อีก 50 % อาจมีข้อความสั้นๆ ได้ภาพและมีสีสันไม่มาก เกิน 3 สีเพื่อไม่ให้ดูซับซ้อนเน้นดูสบายตา เรียบง่าย เพื่อสื่อสารมากกว่าความงาม

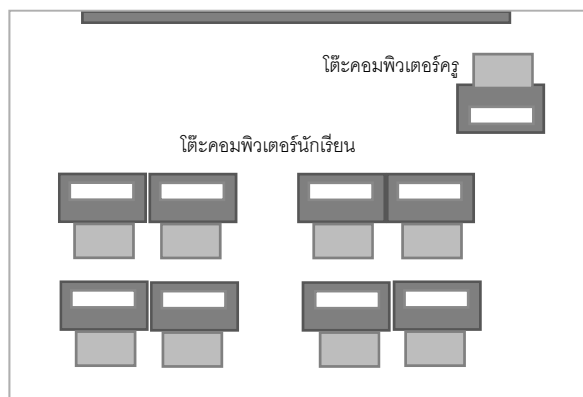
ภาพที่ 5 แสดงจัดวางองค์ประกอบของวิทัศน์สำหรับผู้บกพร่องทางการได้ยิน

สำหรับข้อดีของวิทัศน์ ช่วยอธิบายเนื้อหาสร้างความคิดรวบยอดของงาน ช่วยให้เกิดความคิด คล่องแคล่ว ดังนั้นรูปแบบสื่อจะทำให้เข้าใจความคิดรวบยอดได้ ควรอยู่ในประเภทวิทัศน์แสดงขั้นตอนการผลิตผลงาน (How to) วิทัศน์รูปแบบสถานการณ์จำลอง (Contrived Experience) ให้ความรู้ เช่น วิทัศน์เคลื่อนไหวแบบภาพสามมิติ เรื่องอวัยวะภายในร่างกาย ซึ่งจะจำลองร่างกายแทนของจริง เพื่อให้เข้าใจง่าย ลดความซับซ้อน และเกิดความคิดรวบยอด วิทัศน์แบบนาฏกรรมหรือการแสดง (Drama & Performance)

เป็นการให้ความรู้ ความเข้าใจต่อนักเรียนโดยให้เห็นประสบการณ์ในการแสดง อาจเป็นการแสดงบนเวทีหรือเป็นการแสดงแบบบทบาทสมมติร้อยเรียงเป็นภาพยนตร์หรือเรื่องราวเพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องราวอย่างใดอย่างหนึ่ง และวิธีทัศน์เหล่านี้ควรใช้แนวคิดทฤษฎีรหัสคู่ เช่นกัน

ตัวอย่างด้านการจัดห้องเรียนมีลัทธิเดียวเพื่อส่งเสริมทักษะ

ภายในชุดกิจกรรมควรอำนวยความสะดวกทางกายภาพ มีการจัดห้องเรียนมีลัทธิเดียว ให้เหมาะสมกับรายวิชา เช่น รายวิชาการฝึก เพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมทักษะและความพร้อมแก่การเรียนรู้โดยมีส่วนประกอบดังนี้

ภาพที่ 6 แสดงแบบร่างการจัดห้องเรียนรายวิชา คอมพิวเตอร์กราฟิก

- 1) ควรมีแสงสว่างเพียงพอ อาจติดหลอดไฟให้แสงสบายตา
- 2) จัดโต๊ะหน้ากระดานเข้าหาบอร์ด เพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นผู้สอน
- 3) ตำแหน่งครูควรยืนด้านหน้าเพราะต้องให้ผู้เรียนมองเห็นท่ามือและริมฝีปากครู หากเป็นการเรียนร่วมควรให้นักเรียนผู้บกพร่องทางการได้ยินได้นั่งอยู่หน้าสุดของห้องเพื่อให้เห็นริมฝีปากครูผู้สอน
- 4) ใช้เครื่องขยายเสียง และลำโพงเพื่อให้ได้ยินชัดเจน
- 5) กรณีสอนคอมพิวเตอร์ให้ติดตั้งสัญญาณไปสื่แดงเปิดปิด เพื่อเป็นการแจ้งให้ผู้เรียนทราบว่ามีคนดูกระดานหน้าชั้นเรียน

ดังนั้นเมื่อคอมพิวเตอร์ถูกใช้เป็นอุปกรณ์สื่อทัศนูปกรณ์ตอบโจทยผู้บกพร่องทางการได้ยินด้วยการรับรู้ทางตาและสัมผัสจากเมาส์ การเรียนรู้จากภาพที่มองเห็นในคอมพิวเตอร์เป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับเด็กที่มีความพิการได้ยิน สามารถบันทึกรายละเอียดการเคลื่อนไหวในการวาดภาพ และพัฒนาการของการวาดภาพสร้างแรงจูงใจ เมื่อใช้คอมพิวเตอร์จะมีสมาธิจดจ่อกับงานได้นานขึ้น และมีความเป็นส่วนตัวในการทำงานและอิสระในการทำงาน หากทำเป็นสื่อโต้ตอบ สามารถป้อนกลับได้ทันที และเป็นแรงเสริมที่ดีให้กับผู้เรียนที่มักจะมีสมาธิสั้น สามารถใช้เกมส์จึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนได้ โดยเฉพาะกับผู้เรียนที่ไม่มีโอกาสควบคุมสภาพแวดล้อมรอบๆ ปัจจุบันคอมพิวเตอร์ที่มีโปรแกรมศิลปะ ทำหน้าที่เสมือนมือที่มีข้อจำกัดการใช้มือ ทำให้สามารถตัดสินใจเรื่องความสวยงาม และช่วยให้ผู้เรียนไม่ต้องใช้ทักษะทางการเคลื่อนไหวมาก จึงไม่เกิดความหงุดหงิดในการทำงาน

สรุป

การใช้ชุดกิจกรรมศิลปะ เพื่อสร้างทักษะการเรียนรู้ในผู้บกพร่องทางการได้ยิน จากพฤติกรรม การเรียนรู้ต้องคำนึงพิจารณาความเหมาะสม จากความพิการของแต่ละบุคคล ได้ศึกษาจากจุดเด่นและปัญหา

เพื่อให้เห็นแนวทางในการแก้ปัญหา เทคนิคการสอนเป็นสิ่งสำคัญ ควรให้การเรียนรู้แบบสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการลงมือทำ การเรียนรู้จากการกระทำเพื่อแก้ปัญหาด้านการรับรู้ให้สามารถเข้าใจจากการสัมผัส และ ไตร่ตรองก่อให้เกิดเป็นความจำระยะยาว นอกจากนี้การสื่อสารรับสารถูกกระตุ้นด้วยการรับรู้ทางตาและสัมผัส ทางมือเป็นฐาน และจำเป็นต้องปรับชุดกิจกรรมศิลปะ เช่น พื้นที่ทางกายภาพ อุปกรณ์และเนื้อหาและสื่อ ส่วนการออกแบบมัลติมีเดียที่เหมาะสมควรมีล่ามภาษามือและภาพเคลื่อนไหว สำหรับสื่อที่เน้นมีบทบาทเป็นฝ่าย สนับสนุนให้ประสบการณ์

ประโยชน์ของชุดกิจกรรมก่อให้เกิดความบันเทิงใจ ผ่อนคลาย ศิลปะสามารถช่วยลดความเครียด หรือ ความกังวลลงได้ สนุกสนานเกิดความเชื่อมั่นเมื่อสามารถทำได้ ผลงานออกมาสวยงามมีชิ้นชิ้นชม จะทำให้ เจ้าของผลงานหรือผู้แสดงเกิดความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถทำได้ เกิดความกล้าแสดงออก ลดความเขินอาย ภาควิชาใจ ทำให้เกิดความอึดใจและเกิดกำลังใจในการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ ออกมาอยู่เสมอ ด้านสังคม การปรับตัวเข้ากับสังคมการมีส่วนร่วมในงานต่างๆให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างภาคภูมิใจ ด้านของร่างกาย การเคลื่อนไหวและกล้ามเนื้อ ก่อให้เกิดสมาธิ ซึ่งเป็นสภาวะที่นิ่ง สงบ เป็นพื้นฐานในจิตใจ สุขภาพจิตที่ดี สร้างให้อารมณ์มั่นคง ลดความก้าวร้าว ยอมรับสภาพทั่วไป ยอมรับในตนเอง ด้านความคิด การทำงานศิลปะช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ นำไปสู่การพัฒนาชิ้นงานรูปแบบใหม่ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคมต่อไป อย่างไรก็ตามชุดกิจกรรมศิลปะนี้จะเกิดประโยชน์มากที่สุด เมื่อผู้สอนนำไปปรับใช้ หรือพัฒนาเป็นงานวิจัยใน ชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนของตน ถึงแม้ว่าพวกเราจะเป็นจะเป็นประชากรกลุ่มเล็ก หากได้รับทักษะดี ที่เหมาะสม ก็จะสามารถพึ่งพาตนเองและเติมเต็มชีวิต และสังคมที่เหลืออยู่ได้ ถือเป็นจุดเปลี่ยนในการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ด้วยศาสตร์แห่งศิลปะที่มีคุณค่าทางจิตใจและกายอย่างแท้จริงอีกด้านหนึ่งเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2542). ศิลปะเด็กพิเศษ Art for all. กรุงเทพฯ : โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์.
- _____. (2544). การพัฒนาคนพิการด้วยศิลปะ. กรุงเทพฯ : สันติศิริการพิมพ์.
- เลิศ อำนันธนะ. (2559). จิตวิทยากับพฤติกรรมและการแสดงออกของเด็ก ศิลปะเด็ก : ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์.
- เลิศศิริ บวรภิตติ. (2557). ศิลปะศูนย์กลางการศึกษาและการบำบัดเด็กพิการ. กรุงเทพฯ : กรุงเทพเวชสาร.
- วิจารณ์ พาณิชย์. (2558). การสร้างความรู้ในศตวรรษที่ 21 มูลนิธิสยามกัมมาจล. [Online]. Available : <http://www.scbfoundation.com>. [2560, มกราคม 2].
- ศรียา นิยมธรรม. (2551). ทักษะศิลป์เพื่อการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ : แว่นแก้ว.
- สถิติแห่งชาติกระทรวงสาธารณสุขและการสื่อสาร, สำนักงาน. (2555). สถิติของประชากรพิการและสถิติประชากรปกติทั่วราชอาณาจักร. [Online]. Available : <http://service.nso.go.pdf> [2559, มกราคม 22].
- อรอุมา นาทสีทา และคนอื่นๆ. (2558). การสำรวจในการใช้สื่อใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้พิการทางการได้ยิน. ในหนังสือประมวลบทความการประชุมวิชาการด้านคนพิการครั้งที่ 7. (หน้า 399-400). กรุงเทพฯ : วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อานวย เดชชัยศรี. (2544). นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภา.
- James M. Clark. & Allan Paivio. (1991). Educational Psychology Review[Online Serial], 3, (3), Available : www.csuchico.edu/~nswartz/Clark%20%26%20Paivio.pdf [2560, มกราคม 2].